מפתח תשובות נכונות

שאלה	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
תשובה	(1)	(4)	(3)	(2)	(3)	(3)	(2)	(3)	(4)	(4)

שאלה	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
תשובה	(4)	(1)	(1)	(4)	(3)	(3)	(4)	(2)	(2)	(3)

שאלה	21	22	23
תשובה	(4)	(2)	(1)

הסברים

אנלוגיות

1. השאלה: **חושך : נר** -

היחס: **נר** הוא משהו שבעזרתו 'מעלימים' את ה**חושך**.
ב' הוא משהו שבעזרתו 'מעלימים' **א'**.

תשובה (1): צחנה : מטהר אוויר. האם **מטהר אוויר** הוא משהו שבעזרתו 'מעלימים' **צחנה**? כן.

תשובה (2): פצע : פלסטר. האם **פלסטר** הוא משהו שבעזרתו 'מעלימים' **פצע**? לא. **פלסטר** הוא משהו שבעזרתו מטפלים ב**פצע**, אך כאשר משתמשים בפלסטר הפצע לא נעלם באופן מיידי. ובכלל, השימוש בפלסטר לא מעלים את הפצע.

תשובה (3): ציפור : דחליל. האם **דחליל** הוא משהו שבעזרתו 'מעלימים' **ציפור**? לא. **דחליל** הוא משהו שנועד להרחיק את ה**ציפור**.

תשובה (4): עלייה : מעלית. האם **מעלית** היא משהו שבעזרתו 'מעלימים' **עלייה**? לא. **מעלית** משמשת בין השאר ל**עלייה**.

תשובה (1).

---

2. השאלה: **קמוץ : להיפתח** - (קמוץ=סגור, אטום)

היחס: **להיפתח** זה להפוך להיפך מ**קמוץ**.
ב' זה להפוך ללא **א'**.

תשובה (1): מרַתק : להשתעמם. האם **להשתעמם** זה להפוך ללא **מרַתק**? לא. **להשתעמם** זה תוצאה של משהו לא **מרתק**, אך להשתעמם לא הופך משהו ללא מרתק.

תשובה (2): כבד : להרים. האם **להרים** זה להפוך ללא **כבד**? לא.

תשובה (3): מסוכן : להירתע. האם **להירתע** זה להפוך ללא **מסוכן**? לא. **להירתע** זה משהו שעושים כשמשהו/מישהו אחר **מסוכן**. כאשר מישהו נרתע הוא אינו הופך בעצמו ללא-מסוכן.

תשובה (4): קיצוני : להתמתן. האם **להתמתן** זה להפוך ללא **קיצוני**? כן.

תשובה (4).

---

info@machon-noam.co.il 050-5277735 03-5377361

.3 השאלה: **נפוץ : שכיחות** -

היחס: **נפוץ** הוא משהו שיש לו **שכיחות** גבוהה. **א'** הוא משהו שיש לו הרבה **ב'**.

תשובה (1): מייגע : תשישות. האם **מייגע** הוא משהו שיש לו הרבה **תשישות**? לא. **מייגע** הוא משהו שגורם ל**תשישות**.

תשובה (2): זול : יוקר. האם **זול** הוא משהו שיש לו הרבה **יוקר**? לא. להיפך - **זול** הוא לא יקר, כלומר שיש לו **יוקר** נמוך.

תשובה (3): רם : גובה. האם **רם** הוא משהו שיש לו הרבה **גובה**? כן.

תשובה (4): רדוד : עומק. האם **רדוד** הוא משהו שיש לו הרבה **עומק**? לא. להיפך - **רדוד** הוא משהו שאין לו הרבה **עומק**.

תשובה (3).

.4 השאלה: **נשגב מבינתו : להבין** -

היחס: **נשגב מבינתו** הוא משהו שאדם לא מסוגל **להבין**. **א'** הוא משהו שאדם לא מסוגל **ב'**.

תשובה (1): קצרה ידו מלהושיע: להיוושע. האם **קצרה ידו מלהושיע** הוא משהו שאדם לא מסוגל **להיוושע**? לא. **קצרה ידו מלהושיע** הוא מישהו שלא מסוגל לא להושיע, כלומר לגרום לאדם אחר **להיוושע** (להיוושע=להינצל).

תשובה (2): אין ידו משגת : לקנות. האם **אין ידו משגת** הוא משהו שאדם לא מסוגל **לקנות**? כן. פירוש הביטוי **אין ידו משגת** הוא משהו שאין ביכולתו הכלכלית של אדם להשיג.

תשובה (3): קפץ את ידו : לקבל. האם **קפץ את ידו** הוא משהו שאדם לא מסוגל **לקבל**? לא. אדם ש**קפץ את ידו** הוא מי שנהג בחוסר נדיבות, כלומר לא מאפשר לאדם אחר **לקבל**.

תשובה (4): יושב בחיבוק ידיים : לפעול. האם **יושב בחיבוק ידיים** הוא משהו שאדם לא מסוגל **לפעול**? לא. אדם ש**יושב בחיבוק ידיים** הוא אדם שלא **פועל**, אך אין פירוש הדבר שאותו אדם לא מסוגל לפעול, הוא פשוט לא פועל.

תשובה (2).

.5 השאלה: **כאן : מקום** -

היחס: פירוש המילה **כאן** זה ב**מקום** הנוכחי. פירוש המילה **א'** זה ב-**ב'** הנוכחי.

תשובה (1): לעתים : עת. האם פירוש המילה **לעתים** זה ב**עת** הנוכחית? לא. פירוש המילה **לעתים** זה מדי פעם, כלומר משהו שקורה בכמה **עיתות** שונות.

תשובה (2): לָנצח : נצח. האם פירוש המילה **לנצח** זה ב**נצח** הנוכחי? לא. פירוש המילה **לנצח** היא משהו שנמשך **נצח**, אך אין פירושה הנצח הנוכחי.

תשובה (3): הפעם : פעם. האם פירוש המילה **הפעם** זה ב**פעם** הנוכחית? כן.

תשובה (4): בן רגע : רגע. האם פירוש הביטוי **בן רגע** זה ב**רגע** הנוכחי? לא. **בן רגע** ו**רגע** הן מילים המתארות פרק זמן קצר מאוד.

info@machon-noam.co.il 050-5277735 03-5377361

תשובה (3).

---

6. השאלה: **אבנט : אבזם** - (אבנט=סוג של חגורה)

היחס: **אבזם** הוא מה שסוגר את ה**אבנט**.
ב' הוא מה שסוגר את **א'**.

תשובה (1): פוזמק : נעל. האם **נעל** הוא מה שסוגר את ה**פוזמק**? לא. **פוזמק** הוא גרב, ולכן **נעל** הוא משהו ששמים על ה**פוזמק**.

תשובה (2): עדי : שרשרת. האם **שרשת** היא מה שסוגר את ה**עדי**? לא. **עדי** זה תכשיט, ולכן **שרשרת** היא סוג של **עדי**.

תשובה (3): מקטורן : כפתור. האם **כפתור** הוא מה שסוגר את ה**מקטורן**? כן. **מקטורן** הוא סוג של ז'קט, ואותו סוגרים בעזרת **כפתור**.

תשובה (4): נזר : ראש. האם **ראש** הוא מה שסוגר את ה**נזר**? לא. **נזר** הוא סוג של כתר, ולכן שמים אותו על ה**ראש**.

תשובה (3).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7. **השאלה**: בשיחה בין מירי לבין חני הגיבה מירי ואמרה: "האם העובדה שחברתך סיימה קורס שחייה בהצטיינות מאפשרת לך לקפוץ למים עמוקים בלי ללמוד שחייה?"

איזו מן האפשרויות הבאות היא המתאימה ביותר להיות דבריה של חני, שעליהם הגיבה מירי?

פתרון: לפנינו שאלת משל-נמשל. בטרם נעבור על התשובות, נבין את המשל, וכך נשער מה היו דבריה של חני. מירי רומזת על דבר שחני לא למדה, אלא שאדם אחר למד ועשה בהצטיינות. לטענתה, חני לא יכולה להניח שגם היא מסוגלת לעשות אותו דבר רק משום שמישהו שהיא מכירה עשה אותו בהצטיינות. ניתן לשער לפיכך כי חני אמרה שברצונה לעשות משהו שמישהו שהיא מכירה למד לעשות, ועשה אותו בהצטיינות, אך היא בעצמה לא למדה לעשות.

כעת נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): בן דודי קיבל ציון מעולה בבגרות באנגלית, ולכן החלטתי ללמוד אצל המורה הפרטי שלימד אותו

התשובה אינה נכונה. לפי תשובה זו, חני אמנם רוצה לעשות משהו שאדם אחר למד ועשה בהצטיינות, אך היא לא אומרת שברצונה לעשות אותו בלי ללמוד, אלא ללמוד באותה הדרך.

תשובה (2): **השכן שלי קיבל ציון מעולה בבגרות בתנ"ך, ולכן החלטתי לגשת לבחינה בלי להתכונן**

זו התשובה הנכונה. בתשובה זו חני מתארת משהו שאדם אחר למד לעשות, ועשה בהצטיינות – למד לבחינה בתנ"ך וקיבל ציון מעולה. בנוסף, היא אומרת שברצונה לעשות אותו דבר מבלי ללמוד בעצמה – לגשת לבחינה בלי להתכונן אליה.

תשובה (3): אחותי נכשלה בבגרות במתמטיקה ברמת חמש יחידות, ולכן החלטתי ללמוד מתמטיקה ברמת חמש יחידות

התשובה אינה נכונה. במקרה זה חני מתארת דבר שאדם אחר עשה בחוסר הצלחה – אחותה נכשלה בבגרות במתמטיקה. כמו כן, חני אומרת כי בעקבות כך ברצונה ללמוד – היא אומרת שהיא מתכוונת ללמוד מתמטיקה, ולא לגשת לבגרות בלי ללמוד.

תשובה (4): חברתי ניגשה לבגרות בהיסטוריה בלי להתכונן, ואני מתכוונת לנהוג כמוה

התשובה אינה נכונה. בתשובה זו חני מתארת מקרה בו חברתה עשתה משהו בלי להתכונן אליו, בעוד שבמשל המקורי חני בוחרת לעשות משהו בעקבות אדם שלמד לעשות את אותו הדבר. בנוסף, בתשובה זו לא נאמר שהחברה הצטיינה במבחן בהיסטוריה, ואילו במשל המקורי חני עושה משהו בעקבות מי שלמד אותו והצטיין בו.

info@machon-noam.co.il 050-5277735 03-5377361

תשובה (2).

---

8. **השאלה**: אריסטו האמין שיש לחקור את הטבע בשיטה המתאימה לטבע, וזאת בהתאם לגישתו הכללית - ששיטת החקירה צריכה להתאים לתופעה הנחקרת. לדעת אריסטו, המתמטיקה ושיקול הדעת המתמטי אינם יאים לחקירת הטבע, המתאפיין בריבוי צורות ובגוונים מיוחדים שאי אפשר לתארם תיאור מתמטי צרוף. יתר על כן, אילו תואר הטבע באמצעים מתמטיים, הייתה מתקבלת תמונה של טבע קפוא, והדינמיות המאפיינת אותו לא הייתה באה לידי ביטוי.

מה הנושא המרכזי הנדון בפסקה?

פתרון: לפנינו פסקה, ואנו נשאלים על הנושא המרכזי הנדון בה. כדי לדעת מהו הנושא המרכזי של הפסקה, עלינו להבין את הנאמר בה. נסכם: בפסקה נכתב כי אריסטו חושב שצריך לחקור כל תופעה בכלי המתאים לה. לטענתו, לא ניתן לתאר את הטבע בעזרת מתמטיקה מכיוון שהמתמטיקה אינה מאפשרת לתאר את ריבוי הצורות והגוונים הקיימים בטבע. בנוסף, לטענתו המתמטיקה לא יכולה לתאר את הדינמיות הקיימת מהטבע.

כעת נעבור על התשובות המוצעות:

<u>תשובה (1)</u>: כיצד גיבש אריסטו את גישתו ששיטת החקירה צריכה להתאים לתופעה הנחקרת

התשובה אינה נכונה. בפסקה אמנם תוארה גישתו של אריסטו, לפיה שיטת החקירה צריכה להתאים לתופעה הנחקרת. עם זאת, אין כלל התייחסות לשאלה <u>כיצד גיבש</u> אריסטו גישה זו.

<u>תשובה (2)</u>: אֵילו תופעות ראוי, לדעת אריסטו, לחקור בשיטות מתמטיות

התשובה אינה נכונה. בפסקה אמנם נכתב כי לדעת אריסטו לא ראוי לחקור את הטבע באמצעות מתמטיקה. עם זאת, בפסקה לא נכתב אילו תופעות <u>כן ראוי</u> לחקור בשיטות מתמטיות.

<u>תשובה (3)</u>: **מדוע, לדעת אריסטו, כלים מתמטיים אינם מתאימים לחקירת הטבע**. זו התשובה הנכונה.

<u>תשובה (4)</u>: כיצד היה הטבע מצטייר, לדעת אריסטו, אילו תואר באמצעים מתמטיים

התשובה אינה נכונה. בפסקה אמנם נכתב כי אילו הטבע היה מתואר באמצעים מתמטיים הייתה מתקבלת תמונה של טבע קפוא. כלומר, כיצד הטבע היה מצטייר אילו תואר באמצעים מתמטיים. אולם, זה אינו הנושא המרכזי של הפסקה. רוב הפסקה עוסקת בכך שכלים מתמטיים אינם מתאימים לחקירת הטבע. תיאור האופן בו היה מצטייר הטבע אילו היה נחקר בכלים מתמטיים הוא רק דוגמה לנקודה המרכזית בפסקה – לא ניתן לחקור את הטבע בכלים מתמטיים.

תשובה (3).

---

info@machon-noam.co.il 050-5277735 03-5377361

שאלות 9-10 נוגעות לפסקה הבאה:

סדר מקשי האותיות על גבי מקלדת המחשב הוא שריד מימיה של מכונה הכתיבה. לחיצה על כל אחד מן המקשים שבמכונת הכתיבה שלחה מוט קטן, שבקצהו תבליט של אות, להלום בסרט דיו ולהטביע את חותמה של אות זו על גבי הנייר שמאחוריו. לאחר מכן שב המוט למקומו. הקלדה מהירה הייתה עלולה לשלוח מוט לעבר סרט הדיו טרם חזרתו של המוט הקודם – דבר שהיה מוביל להסתבכות המוטות זה בזה. לכן, אותיות שהופעתן זו לצד זו שכיחה בשפה הורחקו זו מזו במכוון: כך, בעת הקלדת צירופי אותיות שכיחים הספיק המוט הראשון לשוב למקומו לפני תחילת תנועת המוט הבא.

9. **השאלה**: לפניכם תרשים של חלק ממקלדת מחשב.

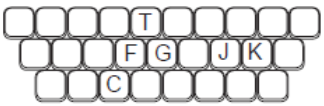

על פי הפסקה, איזו מהטענות הבאות היא הסבירה ביותר?

פתרון: נסכם את הפסקה: על פי הפסקה, סדר מקשי האותיות במקלדת נשאר זהה לזה שהיה במקלדת של מכונת הכתיבה. במכונת הכתיבה, לחיצה על מקש שלחה מוט שהטביע את חותמה של האות המבוקשת על הדף. כאשר שני מקשים קרובים נחלצו המוטות היו עלולים להסתבך זה בזה. לכן, במקלדת מכונת הכתיבה הורחקו אותיות שהופתעתן זו לצד זו נפוצה בשפה.

בסרטוט המצורף, מופיעים מספר מקשים במקלדת ועליהן מוטבעות אותיות שונות. מהפסקה אנו יודעים כי אותיות שצירופן נפוץ בשפה האנגלית יורחקו זו מזו על גבי המקלדת. מכאן, על פי אותו עיקרון, אותיות שצירופן אינו נפוץ, לא יורחקו.

כעת נעבור על התשובות המוצעות:

<u>תשובה (1)</u>: צירוף האותיות J ו-K שכיח בשפה פחות מצירוף האותיות G ו-F

התשובה אינה נכונה. על פי הסרטוט, האותיות J ו-K צמודות זו לזו, וכך גם האותיות G ו-F. ידוע שככל ששילוב של אותיות נפוץ יותר כך הן יהיו רחוקות יותר זו מזו על גבי המקלדת. מכיוון שהאותיות צמודות זו לזו ניתן להניח כי צירופן אינו נפוץ. בנוסף, על פי הסרטוט, האותיות J ו-K קרובות זו לזו בדיוק כמו האותיות G ו-F. מכאן ניתן להסיק כי צירוף האותיות J ו-K שכיח בשפה <u>באותה מידה</u> כמו צירוף האותיות G ו-F.

<u>תשובה (2)</u>: צירוף האותיות J ו-K שכיח בשפה יותר מצירוף האותיות G ו-F

התשובה אינה נכונה. כפי שהוסבר בתשובה (1), שני הצמדים המתוארים קרובים זה לזה באותה מידה, ולכן ניתן להניח כי הם נפוצים פחות או יותר באותה מידה.

<u>תשובה (3)</u>: צירוף אותיות C ו-T שכיח בשפה פחות מצירוף האותיות G ו-F

התשובה אינה נכונה. מהפסקה עולה כי ככל שצירוף האותיות נפוץ יותר, כך האותיות במקלדת יהיו רחוקות יותר. מכיוון ש-C ו-T רחוקות זו מזו במקלדת יותר מאשר האותיות G ו-F, ניתן להניח כי צירופן נפוץ יותר בשפה, ולא פחות, כפי שכתוב בתשובה. מכאן נוכל להסיק כי תשובה (4) היא התשובה הנכונה.

<u>תשובה (4)</u>: **צירוף האותיות C ו-T שכיח בשפה יותר מצירוף האותיות G ו-F**. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

info@machon-noam.co.il 050-5277735 03-5377361

10. **השאלה**: על איזו מהשאלות הבאות **אין** תשובה בפסקה?

הפתרון: נעבור על התשובות המוצעות. נפסול את השאלות שלהן יש מענה בפסקה:

תשובה (1): מה היה עלול לגרום להסתבכותם של המוטות במכונת הכתיבה זה בזה?

התשובה אינה נכונה, שכן לשאלה זו יש תשובה בפסקה. בפסקה נכתב כי הקלדה מהירה הייתה עשויה לגרום לשליחה של מוט לפני חזרתו של המוט הקודם. דבר זה היה עלול לגרום למוטות להסתבך זה בזה.

תשובה (2): כיצד הוטבעו האותיות שהוקלדו במכונת הכתיבה על גבי הנייר?

התשובה אינה נכונה, שכן לשאלה זו יש תשובה בפסקה. בפסקה נכתב כי לאחר הקלדה של אות מסוימת נשלח מוט קטן, שבקצהו תבליט של אות. המוט היכה בסרט דיו ולאחר מכן היכה בנייר, מה שהטביע על הנייר את חותמה של האות.

תשובה (3): איזה יתרון היה טמון בסדר מקשי האותיות על גבי מקלדת מכונת הכתיבה?

התשובה אינה נכונה, שכן לשאלה זו יש תשובה בפסקה. בפסקה נכתב כי אותיות שצירופן נפוץ הורחקו זו מזו על גבי המקלדת, על מנת למנוע את הסתבכות המוטות זו בזו. כלומר, היתרון בסדר מקשי האותיות היה הפחתת מספר המקרים בהם המוטות הסתבכו זה בזה במכונת הכתיבה.

תשובה (4): **מדוע לא השתנה סדר האותיות על גבי המקלדת מאז ימי מכונת הכתיבה?**

זו התשובה הנכונה, שכן לשאלה זו אין תשובה בפסקה. בפסקה נכתב כי סדר האותיות על גבי מקשי המקלדת הוא זכר לימיה של מכונת הכתיבה. עם זאת, לא נכתב מדוע לא השתנה סדר האותיות במקלדת כיום.

תשובה (4).

---

11. **השאלה**: בפרסומי ההוצאה לאור הרשמית של פסקי הדין בישראל מאזכרים פסקי דין על פי הכללים הבאים:

- תחילה מופיע סוג ההליך המשפטי בראשי תיבות (למשל ע"א, אם מדובר בערעור אזרחי);
- לאחר מכן מספר ההליך, המורכב ממספר סידורי ומהשנה שבה נפתח התיק (למשל 326/93);
- לאחר מכן שמות הצדדים בהליך (למשל "כהן נ' לוי" - האות נ' היא קיצור למילה "נגד");
- לאחר מכן פסיק, ואחריו האותיות פ"ד (המציינות "פסקי דין"), ולאחריהן הכרך שבו פורסים פסק הדין. מספר הכרך מורכב מאותיות ולאחריהן, בצמוד להן, מספר הנתון בתוך סוגריים;
- לבסוף מופיע מספר העמוד שבו מתחיל פסק הדין;
- רק שמות הצדדים והאות נ' שביניהם מופיעים באותיות מודגשות.

איזה מהאזכורים הבאים עומד בכללים של ההוצאה לאור?

פתרון: זוהי שאלת כללים. בשאלה זו מופיעים כללים רבים, כאשר חלקם מורכבים וארוכים. לכן, ברגע שהבנו שזו שאלת כללים, נעדיף לקרוא כלל אחד בכל פעם ולבדוק אם כל התשובות עומדות בכלל זה. תשובה שלא עומדת בכלל תיפסל. לאחר מכן, נמשיך לכלל הבא וכך הלאה עד שנפסול שלוש תשובות. התשובה הנכונה היא התשובה שתישאר לאחר פסילת שלוש תשובות.

על פי הכלל הראשון, בעת אזכור פסק דין תחילה מופיע סוג ההליך המשפטי בראשי תיבות (למשל ע"א, אם מדובר בערעור אזרחי). בכל התשובות מופיע סוג ההליך ע"א בתחילת האזכור, ולכן לא ניתן לפסול אף תשובה בשלב זה.

על פי הכלל השני, לאחר מכן מופיע מספר ההליך, המורכב ממספר סידורי ומהשנה שבה נפתח התיק (למשל 326/93). גם כאן, בכל התשובות מופיע מספר ההליך לאחר סוג ההליך, ומספר זה אכן מורכב ממספר סידורי ומשנה. לפיכך גם כעת לא נוכל לפסול תשובות.

info@machon-noam.co.il 050-5277735 03-5377361

על פי הכלל השלישי, לאחר מספר ההליך מופיעים שמות הצדדים בהליך (למשל "כהן נ' לוי" - האות נ' היא קיצור למילה "נגד"). בכל התשובות, לאחר מספר ההליך מופיעים שמות הצדדים בהליך, באופן דומה לזה שהוצג בכלל. לכן, גם כעת לא נוכל לפסול תשובות.

על פי הכלל הרביעי, לאחר שמות הצדדים מופיע פסיק, ואחריו האותיות פ"ד (המציינות "פסקי דין"), ולאחריהן הכרך שבו פורסים פסק הדין.
בתשובה (2) כתוב: ע"א 6000/93 **קאוסמה נ' רג'בי** (פ"ד נ/3).
בתשובה זו לא מופיע פסיק לאחר שמות המשתתפים בהליך ולכן נוכל לפסול תשובה זו.

בהמשך הכלל הרביעי כתוב: מספר הכרך מורכב מאותיות ולאחריהן, בצמוד להן, מספר הנתון בתוך סוגריים.
בתשובה (1) כתוב: ע"א 243/83, **עיריית ירושלים נ' גורדון**, פ"ד (לט1), 113.
על פי הכלל, האותיות המייצגות את מספר הכרך אמורות להיות מחוץ לסוגריים. עם זאת, בתשובה זו האותיות 'לט' מופיעות בתוך הסוגריים, ולכן ניתן לפסול תשובה זו.

על פי הכלל החמישי, לבסוף מופיע מספר העמוד שבו מתחיל פסק הדין. גם בתשובה (3) וגם בתשובה (4) מופיע בסוף האזכור מספר. לכן, לא נוכל לפסול תשובה נוספת בשלב זה.

על פי הכלל האחרון, רק שמות הצדדים והאות נ' שביניהם מופיעים באותיות מודגשות.
עם זאת, בתשובה (3) כתוב: ע"א 986/83 **קלמר נ' גיא**, פ"ד נ(1) **185**.
בתשובה זו גם מספר העמוד שבסוף האזכור מודגש. לכן התשובה אינה עומדת בכלל זה ולכן ניתן לפסול אותה.

פסלנו שלוש תשבות ולפיכך תשובה (4) היא התשובה הנכונה. ניתן לראות כי תשובה (4) עונה על כל הכללים הנתונים: ע"א 498/80 **מדינת ישראל נ' קדר**, פ"ד לו(1) 492.

תשובה (4).

---

12. **השאלה**: התאוריה של הקולנוע מבחינה בין שני אופני הבעה קוליים: דיאגטיים ולא-דיאגטיים. התואר דיאגטי ניתן לכל צליל שמחקה את העולם כפי שהדמויות חוות אותו. כך למשל דיאלוג או קול פתיחת דלת הם אלמנטים דיאגטיים. לעומתם, הצלילים שרק קהל הצופים שומע מכונים צלילים לא-דיאגטיים, ובהם נכללים קריינות המספר, ולעתים תכופות גם המוזיקה.

בסרט קולנוע נראית דמות מדליקה מכשיר טלוויזיה. איזו מהטענות הבאות נכונה?

פתרון: ראשית נסכם את הפסקה: בפסקה מוזכרים שני מושגים: צלילים דיאגטיים וצלילי לא-דיאגטיים.
על פי הפסקה, צלילים דיאגטיים הם צלילים שהדמויות שומעות וחוות.
מנגד, צלילים לא-דיאגטיים הם צלילים מלאכותיים, אותם רק קהל הצופים שומע.

בשאלה מתוארת דמות שמדליקה מכשיר טלוויזיה. ממבט על התשובות המוצעות ניתן לראות כי עלינו לקבוע אילו מהצלילים שבתשובות דיאגטיים ואלו לא-דיאגטיים. כאשר דמות מדליקה טלוויזיה, הטלוויזיה היא חלק מהסצנה בסרט. לפיכך, גם צליל הלחיצה על מתג הטלוויזיה וגם כלל הצלילים הבוקעים מהטלוויזיה הם חלק מהסצנה, ומכאן שהדמות שומעת אותם. על כן, גם צליל הלחיצה על מתג הטלוויזיה וגם כל צליל הבוקע ממנה הם צלילים דיאגטיים.

תשובה (1).

---

info@machon-noam.co.il 050-5277735 03-5377361

13. **השאלה**: ידיעת אנגלית _____ היא תנאי הכרחי להגשת מועמדות לתפקיד _____ בארגון, לא כל שכן _____.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): ידיעת אנגלית **ברמה בסיסית** היא תנאי הכרחי להגשת מועמדות לתפקיד **זוטר** בארגון, לא כל שכן **לתפקיד ניהולי בו**.

תמצות: החלק הראשון: ידיעת אנגלית בסיסית הכרחית בשביל תפקיד זוטר בארגון.
החלק השני: ידיעת אנגלית בסיסית הכרחית לתפקיד ניהולי בארגון.

הקשר המוצע בתשובה זו הוא קשר של הוספה ("לא כל שכן"). אם לפי החלק הראשון של המשפט צריך אנגלית בסיסית לתפקיד זוטר בארגון, הרי שברור כי צריך אנגלית בסיסית לתפקיד בכיר בו. לפיכך שני חלקי המשפט יוצרים משפט הגיוני, ועל כן זו התשובה הנכונה.

תשובה (1).

---

14. **השאלה**: יועצתו הנאמנה של השר _____ לנוכח התגובות _____ על התבטאויותיו של השר בריאיון לעיתון, וזאת מפני שסברה כי התגובות היו שונות בתכלית לולא _____ עצות שהשיאה לו לקראת הריאיון.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): יועצתו הנאמנה של השר **חשה סיפוק וגאווה** לנוכח התגובות **החיוביות** על התבטאויותיו של השר בריאיון לעיתון, וזאת מפני שסברה כי התגובות היו שונות בתכלית לולא **התעלם השר מן ה**עצות שהשיאה לו לקראת הריאיון.

תמצות: החלק הראשון: היועצת הייתה גאה מהתגובות החיוביות על הריאיון של השר.
החלק השני: היועצת חשבה שהתגובות היו שונות אם השר לא היה מתעלם מהעצות שלה. כלומר, השר התעלם מהעצות שלה.

הקשר המוצע בין שני חלקי המשפט הוא קשר של סיבה ותוצאה ("וזאת מפני"). עם זאת, הקשר המתאים בין שני חלקי המשפט הוא קשר של ניגוד – אם היועצת הייתה גאה לנוכח התגובות החיוביות שקיבל השר הרי שזאת למרות שהשר התעלם מעצותיה, ולא מכיוון שהתעלם מהן. לפיכך לא נוצר היגיון בין שני חלקי המשפט, ועל כן התשובה אינה נכונה.

תשובה (2): יועצתו הנאמנה של השר **לא חשה אשמה** לנוכח התגובות **השליליות** על התבטאויותיו של השר בריאיון לעיתון, וזאת מפני שסברה כי התגובות היו שונות בתכלית לולא **שמע השר ל**עצות שהשיאה לו לקראת הריאיון.

תמצות: החלק הראשון: היועצת לא הרגישה אשמה בגלל התגובות השליליות שקיבל השר.
החלק השני: היועצת חשבה שהתגובות היו שונות אם השר לא היה מקשיב לה. כלומר השר הקשיב לה.

הקשר המוצע בין שני חלקי המשפט הוא קשר של סיבה ותוצאה ("וזאת מפני"). עם זאת, הקשר המתאים בין שני חלקי המשפט הוא קשר של ניגוד – היועצת לא הרגישה אשמה לנוכח התגובות השליליות שקיבל השר, למרות שהוא נהג כפי שהיא ייעצה לו. לפיכך, חלקי המשפט אינם יוצרים משפט הגיוני, ולכן התשובה אינה נכונה.

תשובה (3): יועצתו הנאמנה של השר **חשה תחושת כישלון** לנוכח התגובות **החיוביות** על התבטאויותיו של השר בריאיון לעיתון, וזאת מפני שסברה כי התגובות היו שונות בתכלית לולא **שמע השר ל**עצות שהשיאה לו לקראת הריאיון לעיתון.

תמצות: החלק הראשון: היועצת הרגישה תחושת כישלון מכיוון שהשר קיבל תגובות חיוביות בעקבות הריאיון. כבר בשלב זה לא נוצר היגיון במשפט, שכן אם השר קיבל תגובות חיוביות הרי שהגיוני שהיועצת שלו תהיה מרוצה. זו אינה סיבה מספקת לפסול את התשובה, אך מכיוון שבבחינה כמעט תמיד יש היגיון בתוכן המשפט, נעבור לתשובה הבא.

info@machon-noam.co.il 050-5277735 03-5377361

תשובה (4): יועצתו הנאמנה של השר **חשה תסכול מהול בשמץ סיפוק** לנוכח התגובות **השליליות** על התבטאויותיו של השר בריאיון לעיתון, וזאת מפני שסברה כי התגובות היו שונות בתכלית לולא **התעלם השר מן ה**עצות שהשיאה לו לקראת הריאיון.

תמצות: החלק הראשון: היועצות הרגישה תסכול וקצת סיפוק מהתגובות השליליות שקיבל השר.
החלק השני: היועצת חשבה שהתגובות היו שונות אם השר לא היה מתעלם מהעצות שלה. כלומר, השר התעלם מעצותיה.

אם השר התעלם מהעצות של היועצת שלו ולאחר מכן קיבל תגובות שליליות, הרי שהגיוני שמשום כך יועצתו חשה תסכול ומעט סיפוק. היא הייתה מתוסכלת משום שהשר לא הקשיב לה, מה שהוביל לתגובות שליליות. מנגד, היא הייתה מסופקת, שכן אם היה מקשיב לה התגובות היו חיוביות, מה שאומר שעצותיה היו טובות. לפיכך, שני חלקי המשפט יוצרים משפט בעל היגיון פנימי, ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

---

15. השאלה: _____ חשבתי כי חזקה על אדם _____ יודע בוודאות שהוא אכן זקוק לו, או _____ סבור שכך הדבר, _____ שמרבית הלקוחות הפוקדים את חנותי מוודאים היטב כי המוצרים שהם קונים נחוצים להם.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): **מעולם לא** חשבתי כי חזקה על אדם **שאינו רוכש מוצר אלא אם כן הוא** יודע בוודאות שהוא אכן זקוק לו, או **לפחות** סבור שכך הדבר, **ועם זאת יקשה עליי לומר** שמרבית הלקוחות הפוקדים את חנותי מוודאים היטב כי המוצרים שהם קונים נחוצים להם.

תמצות: החלק הראשון: המשפט מורכב ולכן נתמצת אותו בחלקים:
נתחיל מהחלק הפנימי - 'חזקה על אדם שאינו רוכש מוצר אלא אם כן הוא יודע בוודאות שהוא אכן זקוק לו'.
פירושו של הביטוי 'חזקה על אדם' הוא שניתן לסמוך על אדם: ניתן להניח שאדם. כלומר, על פי המשפט, אדם לא רוכש מוצר אלא אם הוא זקוק לו. כלומר - אדם רוכש רק מוצר שהוא זקוק לו.
אם בתחילת המשפט נכתב 'לא חשבתי ש...' הרי שהכוונה היא שלא חשבתי שאדם רוכש רק מה שזקוק לו.
לסיכום: על פי חלקו הראשון של המשפט, אני חושב שאנשים רוכשים גם מה שהם לא צריכים.
החלק השני: אני מתקשה להגיד שהלקוחות בחנותי מוודאים שהמוצרים אכן נחוצים להם. כלומר, הלקוחות בחנות אינם מוודאים שהם זקוקים למוצרים שהם קונים.

בחלק הראשון של המשפט נכתב כי הדובר חושב שאנשים קונים גם דברים שהם אינם זקוקים להם. גם בחלק השני הדובר תומך באותה עמדה – הוא אומר כי לקוחותיו אינם בודקים אם המוצר נחוץ להם לפני שהם קונים אותו. מכיוון ששני חלקי המשפט אומרים אותו דבר, הינו מצפים לראות קשר של התאמה ביניהם - הם לא קונים רק מה שנחוץ, ולכן הם לא בודקים האם המוצר נחוץ לפני קנייתו. אולם, הקשר המוצע למשפט זה הוא קשר של ניגוד ("יועם זאת"), ומכאן שלא נוצר היגיון פנימי במשפט. לכן התשובה אינה נכונה.

תשובה (2): **לתומי** חשבתי כי חזקה על אדם **שהוא רוכש מוצר רק אם הוא** יודע בוודאות שהוא אכן זקוק לו, או **למצער אינו** סבור שכך הדבר, **אולם לאחרונה התחוור לי** שמרבית הלקוחות הפוקדים את חנותי מוודאים היטב כי המוצרים שהם קונים נחוצים להם.

תמצות: החלק הראשון: חשבתי שאדם רוכש מוצר רק אם הוא זקוק לו, או לפחות (=למצער) לא חושב שהוא זקוק לו.
כבר כאן נוצרת סתירה: בתחילה אומר הדובר שאדם רוכש מוצר רק אם הוא זקוק לו, ובהמשך הוא אומר כי אדם רוכש מוצר אם הוא חושב שהוא לא זקוק לו. לפיכך, לא נוצר היגיון פנימי במשפט, ולכן תשובה זו נפסלת.

תשובה (3): **מאז ומתמיד** חשבתי כי חזקה על אדם **שאינו רוכש מוצר אלא אם הוא** יודע בוודאות שהוא אכן זקוק לו, או **למצער** סבור שכך הדבר, **ואמנם מצאתי** שמרבית הלקוחות הפוקדים את חנותי מוודאים היטב כי המוצרים שהם קונים נחוצים להם.

info@machon-noam.co.il 050-5277735 03-5377361

תמצות: החלק הראשון: תמיד חשבתי שאדם קונה מוצר רק אם הוא צריך אותו, או לפחות חושב שהוא צריך אותו.
החלק השני: מצאתי שהלקוחות שלי מוודאים שהם צריכים את המוצרים שהם קונים.

הקשר המוצע בין שני חלקי המשפט הוא קשר של הוספה ("ואמנם") אשר מתאים לשני חלקי המשפט – חשבתי שאנשים קונים רק את מה שהם צריכים, ואכן הלקוחות שלי מוודאים שהם זקוקים למוצרים שהם קונים. לפיכך, שני חלקי המשפט יוצרים משפט הגיוני, ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

---

16. השאלה: חברת הממתקים "מגדנולית" השיקה בשנת 2007 מסע פרסום בשתי מדינות - תופיניה ומנעמיה: בתופיניה פורסמו מוצריה של החברה בפרסומות ברדיו בלבד, ואילו במנעמיה הם פורסמו במודעות בעיתונים בלבד. בסוף השנה נמצא כי שיעור הגידול במכירות של מוצרי "מגדנולית" במדינת מנעמיה היה גבוה משיעור הגידול במכירות במדינת תופיניה.
אנשי השיווק של החברה הסיקו כי הפרסום בעיתונים יעיל מן הפרסום ברדיו.

איזו מן האפשרויות שלהלן **אינה מחלישה** את מסקנתם?

פתרון: זוהי שאלת מחזק-מחליש. לפני שניגש לתשובות, נסכם את המחקר שנעשה ואת מסקנות החוקרים מתוצאותיו: בתופיניה פורסמו המוצרים ברדיו בלבד, ואילו במנעמיה בעיתונים. במחקר נמצא כי במנעמיה הגידול במכירות היה גבוה יותר, ולכן הסיקו החוקרים כי הפרסום בעיתונים יעיל מהפרסום ברדיו.
עלינו למצוא תשובה שאינה מחלישה מסקנה זו. לפיכך, נעבור על התשובות המוצעות ונפסול את התשובות המחלישות את מסקנת החוקרים:

תשובה (1): תושביה של מדינת מנעמיה נוהגים להאזין לשידורי הרדיו של מדינת תופיניה

התשובה אינה נכונה, שכן תשובה זו מחלישה את מסקנת החוקרים. תשובה זו מציעה **הסבר חלופי** למסקנת החוקרים. ידוע כי במנעמיה שיעור הגידול במכירות של מוצרי "מגדנולית" היה גבוה יותר בהשוואה למדינת תופיניה. כמו כן, נתון כי במנעמיה המוצרים התפרסמו רק בעיתונים.
כעת נודע לנו כי תושבי מנעמיה מאזינים לשידורי הרדיו של מדינת תופיניה, אשר גם שם פורסמו מוצרי החברה. לפיכך, ניתן להסיק כי הסיבה ששיעור הגידול במכירות היה גבוה יותר במדינת מנעמיה אינו קשור ליעילות הפרסום בעיתונים, אלא לעובדה שתושבי מנעמיה נחשפו לפרסום כפול – הפרסום במדינה עצמה, והפרסום במדינת תופיניה.

תשובה (2): במדינת תופיניה הושק בשנת 2007 מסע פרסום על הסיכון שבאכילת ממתקים

התשובה אינה נכונה, שכן תשובה זו מחלישה את מסקנת החוקרים. תשובה זו מציעה **הסבר חלופי** למסקנת החוקרים. נתון כי במדינת תופיניה פורסמו ממתקי חברת "מגדנולית" בשנת 2007. כעת גם ידוע כי באותה שנה הושק במדינה זו מסע פרסום על הסיכון שבאכילת ממתקים. לפיכך, ניתן להסיק כי העובדה שהגידול בשיעור המכירות היה נמוך יותר במדינת תופיניה בהשוואה למדינת מנעמיה אינו נובע מכך שהפרסום ברדיו פחות יעיל, אלא מכיוון שתושבי המדינה מודעים לסיכון שבאכילת ממתקים. ככל שידוע לנו במדינת מנעמיה לא נערך מסע פרסום על הסיכון שבאכילת ממתקים, ולכן הגידול בשיעור המכירות במנעמיה היה גבוה יותר מבתופיניה.

תשובה (3): **בהשוואה לשנים קודמות, בשנת 2007 חלה במדינת מנעמיה ירידה בתפוצת העיתונים**

זו התשובה נכונה, שכן תשובה זו **מחזקת** את מסקנת החוקרים. תשובה זו פוסלת הסבר חלופי למסקנת החוקרים. ידוע כי בשנת 2007 הושק מסע פרסום של חברת "מגדנולית" במדינת מנעמיה, אשר פורסם בעיתונים בלבד. כעת גם ידוע כי באותה שנה חלה ירידה בתפוצת העיתונים במדינה. אם הייתה ירידה בתפוצת העיתונים, הינו מצפים כי מוצרי החברה יגיע לתפוצה קטנה יותר של אנשים, ולכן גם נצפה להיקף מכירות קטן יותר בהשוואה לפרסום בכלים אחרים, כמו ברדיו. אך למרות זאת, במדינת מנעמיה שיעור הגידול במכירות היה גבוה יותר משיעור הגידול במכירות במדינת תופיניה. לפיכך, ניתן להסיק כי אילו לא הייתה ירידה בתפוצת העיתונים, היה שיעור הגידול במכירות במדינת מנעמיה גדול אף יותר משיעור הגידול במכירות בתופיניה. על כן, ניתן להסיק כי הפרסום בעיתונים אכן יותר יעיל מהפרסום ברדיו.

info@machon-noam.co.il 050-5277735 03-5377361

<u>תשובה (4)</u>: בשנת 2007 החלה חברת הממתקים "מטעמונים" לשווק את מוצריה במדינת תופיניה

התשובה אינה נכונה, שכן תשובה זו מחלישה את מסקנת החוקרים. תשובה זו מציעה **הסבר חלופי** למסקנת החוקרים. ידוע כי בשנת 2007 חברת הממתקים "מגדנולית" השיקה מסע פרסום במדינת תופיניה. כעת גם ידוע כי באותה שנה חברת הממתקים המתחרה "מטעמונים" החלה לשווק את מוצריה במדינה. לפיכך, ייתכן כי במדינת תופיניה היה שיעור הגידול במכירות נמוך יותר משום שבמדינה זו יש תחרות גדולה יותר בשוק הממתקים. ייתכן כי במנעמיה יש פחות מתחרים ל"מגדנולית", ולכן במדינה זו שיעור הגידול במכירות היה גבוה יותר. לפיכך, ניתן לשער כי ההבדל בשיעור הגידול במכירות אינו נובע מסוג הפרסום, אלא מהיקף התחרות.

תשובה (3).

.17 **השאלה**: לפניכם ארבע עובדות, ואחריהן ארבע אפשרויות לתיאור היחסים ביניהן.

איזו מהאפשרויות היא הסבירה ביותר?

א. במהלך כיבושי המונגולים במאה ה-13 נהרגו עשרות מיליוני בני אדם ונזנחו שטחים חקלאיים רבים
ב. ככל שהשטח המיוער בעולם גדול יותר, כך נפלט לאטמוספרה פחות פחמן
ג. יערות שבוראו לטובת שטחים חקלאיים יכולים לשוב ולצמוח כאשר אין משתמשים עוד בשטחים אלו
ד. במאה ה-14 חלה ירידה בכמות הפחמן שנפלטה לאטמוספרה

פתרון: מהתבוננות בתשובות המוצעות, נוכל לראות כי עלינו לקבוע מה הקשר בין העובדות הנתונות. כדי להקל על הפתרון נסכם את העובדות בקצרה:

א. במאה ה-13 נזנחו שטחים חקלאיים רבים.

ב. יותר מיוער ⇦ פחות פחמן.

ג. יערות שבוראו שבים וצומחים בחוסר שימוש.

ד. במאה ה-14 נפלט פחות פחמן.

הערה: בירוא יערות הוא תהליך של כריתת עצי יער על ידי האדם לצורך פינוי שטחים לחקלאות ומרעה.

כעת נעבור על התשובות המוצעות. עבור כל תשובה נבדוק האם היחס המוצע בין העובדות הגיוני. נפסול כל תשובה בה אין היגיון ביחס המוצג.

<u>תשובה (1)</u>: עובדה **ב** היא גורם אפשרי אחד לעובדה **ד**, ושילוב של עובדה **א** ושל עובדה **ג** הוא גורם אפשרי אחר

נבדוק כל חלק של התשובה בנפרד: על פי חלקה הראשון של התשובה, עובדה **ב** היא גורם אפשרי אחד לעובדה **ד**. על פי עובדה **ד**, במאה ה-14 נפלט פחות פחמן לאטמוספירה. על פי עובדה **ב**, ככל שיש יותר יערות נפלט פחות פחמן לאוויר. ייתכן כי במאה ה-14 היו יותר שטחים מיוערים וזו הסיבה שנפלט פחות פחמן בתקופה זו. לפיכך, עובדה **ב** היא אכן גורם אפשרי אחד לעובדה **ד**.
על פי חלקה השני של התשובה, שילובן של עובדות **א** ו-**ג** הוא גורם אפשרי אחר לעובדה **ב**. על פי עובדה **א**, במאה ה-13 נזנחו שטחים חקלאיים רבים. על פי עובדה **ג**, יערות שבוראו שבים וצומחים כאשר לא נעשה בהם שימוש. כלומר, שטחים חקלאיים שנזנחו צומחים ליערות מחדש כאשר לא נעשה בהם שימוש. מכאן שמשילוב העובדות ניתן להסיק כי במאה ה-13, בעקבות הזנחת שטחים חקלאיים, שבו לצמוח יערות. עם זאת, משילוב עובדות זה לא נוכל להסביר מדוע במאה ה-14 נפלט פחות פחמן. לפיכך שילוב עובדות **א** ו-**ג** אינו יכול להסביר את עובדה **ד**. לכן, התשובה אינה נכונה.

<u>תשובה (2)</u>: סביר להניח שעובדה **ד** הייתה מתקיימת גם אלמלא עובדה **א**, הודות לשילוב של עובדה **ג** ושל עובדה **ב**

info@machon-noam.co.il 050-5277735 03-5377361

לפי החלק הראשון בתשובה, עובדה **ד** מתקיימת גם ללא עובדה **א**. על פי עובדה **ד**, במאה ה-14 נפלט פחות פחמן. על פי עובדה **א**, במאה ה-13 נזנחו שטחים חקלאיים רבים. אין בידינו מספיק מידע כדי לקבוע האם פליטת פחמן נמוכה במאה ה-14 מתקיימת גם ללא הזנחתם של שטחים חקלאיים במאה ה-13. לפיכך נמשיך לבדוק את חלקה השני של התשובה.
לפי החלק השני בתשובה, עובדה **ד** מתקיימת הודות לשילוב בין עובדה **ג** לעובדה **ב**. על פי עובדה **ב**, כאשר יותר מיוער נפלט פחות פחמן. על פי עובדה **ג**, יערות שבוראו צומחים מחדש כאשר לא נעשה בהם שימוש. כלומר, כדי שיהיה יותר מיוער חייב להיות חוסר שימוש ביערות. על מנת שנוכל לקבוע כי עובדה **ד** מתקיימת, כלומר שבמאה ה-14 נפלט פחות פחמן, עלינו לדעת שלא נעשה שימוש ביערות שבוראו. לא ניתן לקבוע כי לא נעשה שימוש בשטחים חקלאיים ללא עובדה **א**. על כן, עובדה **ד** אינה מתקיימת הודות לשילוב בין עובדה **ג** ועובדה **ב**. לכן, התשובה אינה נכונה.

<u>תשובה (3)</u>: לנוכח עובדה **ב**, שילוב של עובדה **א** ושל עובדה **ד** מאפשר להסיק את עובדה **ג**

על פי תשובה זו, שילובן של עובדות **ב**, **א** ו-**ד** מאפשר להסיק את עובדה **ג**. על פי עובדה **א**, במאה ה-13 נזנחו שטחים חקלאיים. על פי עובדה **ב**, ככל שיש יותר יערות נפלט פחות פחמן. על פי עובדה **ד**, במאה ה-14 נפלט פחות פחמן. משילוב העובדות ניתן להסיק כי כנראה שבמאה ה-14 היו יותר שטחים מיוערים ובשל כך נפלט פחות פחמן. בנוסף, אנו יודעים כי במאה הקודמת (במאה ה-13) נזנחו שטחים חקלאיים. עם זאת, משילוב מידע זה לא נוכל להסיק כי יערות שבוראו שבים לצמוח בחוסר שימוש (עובדה **ג**). הרי אין בעובדות אלה מספיק מידע שמקשר בין הזנחת היערות לבין צמיחתם מחדש. לפיכך, התשובה אינה נכונה.

<u>תשובה (4)</u>: **שילוב של עובדה ג ושל עובדה ב יכול להסביר כיצד הייתה עובדה א עשויה לגרום בעקיפין לעובדה ד**

על פי התשובה, שילובן של עובדות **ג** ו-**ב** יכול להסביר איך עובדה **א** הייתה עשויה לגרום לעובדה **ד**. על פי עובדה **ב**, ככל שיותר מיוער כך נפלט פחות פחמן. על פי עובדה **ג**, יערות שבוראו שבים לצמוח בחוסר שימוש. כלומר, משילוב העובדות נוכל להסיק כי יערות שבוראו ישובו לצמוח, וככל שיצמחו יותר ייפלט פחות פחמן. על פי עובדה **א**, במאה ה-13 נזנחו שטחים חקלאיים. לפיכך, נוכל להסיק כי הזנחת השטחים גרמה לצמיחתם של יערות מחדש, על פי עובדה **ג**, ובעקבות כך עם הזמן נפלט פחות פחמן, על פי עובדה **ב**.
מכאן אכן ניתן להסיק כי במאה ה-14 נפלט פחות פחמן: במאה שלפני כן הוזנחו שטחים חקלאיים (עובדה **א**). עם הזמן, הזנחתם גרמה לצמיחתם של יערות מחדש (עובדה **ג**). ככל שצמחו היערות מחדש כך נפלט פחות פחמן (עובדה **ב**). על כן, מאה שנים לאחר מכן, במאה ה-14, כבר נפלט לאוויר פחות חמצן בשל התרחבותם של שטחים מיוערים. לפיכך, זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

קטעי קריאה (שאלות 18-23)

.18 **השאלה**: "שתי שאלות נוספות" (שורה 7), כלומר נוספות על השאלה -

פתרון: הפסקה הראשונה עוסקת בסיבה לקיומו של הפחד. בשורה 1 כתוב: "חוויית הפחד היא חוויה רגשית רבת עוצמה, ולרוב בלתי נעימה. מהי הסיבה לקיומה?" בהמשך הפסקה מוצע הסבר לקיומה של חוויית הפחד. בשורות 6-7 כתוב: "כדי לעמוד טוב יותר על טיבו של הפחד, יש לברר שתי שאלות נוספות..." כלומר, שתי השאלות הנוספות שצריכות להישאל נשאלות בנוסף לשאלה שנשאלה לפני כן. השאלה שנשאלה לפני כן היא מדוע קיימת תופעת הפחד. על כן, שתי השאלות נוספות על השאלה "מדוע קיימת תופעת הפחד".

תשובה (2).

---

info@machon-noam.co.il 050-5277735 03-5377361

19. **השאלה**: מדוע החוקרים המוזכרים בפסקה השנייה לא בדקו את תגובת הפחד של העכברים שהם לכדו, אלא את תגובת הפחד של צאצאיהם?

פתרון: כדי שנוכל לענות על השאלה עלינו להבין את הניסוי שמוזכר בפסקה השנייה. הפסקה הראשונה נפתחת בקביעה שהישרדותו של מין נקבעת על פי יכולתו להתחמק מטורפיו. מכיוון שלא ניתן ללמוד מי הטורפים בעזרת ניסוי וטעייה, לבעלי חיים רבים יש יכולת מולדת לזהות את טורפיהם.
בניסוי שמוצג בהמשך נלקחו למעבדה שני מיני עכברים, החיים באזורים שונים, אשר להם טורפים שונים. צאצאיהם של עכברים אלו גודלו במעבדה מבלי שנתקלו בטורף מעולם. לאחר מכן, נבדקה תגובת הצאצאים לטורפיהם הטבעיים ולטורפים אחרים. החוקרים מצאו שהעכברים הפגינו פחד רק כלפי הטורף המאפיין את בית הגידול שלהם - על אף שמעולם לא ראו אותו.
הניסוי הובא בפסקה לאחר הקביעה כי הפחד מפני טורפים הוא מולד, ועל כן ניתן להסיק כי החוקרים בדקו אם תגובת הפחד של העכברים הללו אכן מולדת. אם החוקרים היו בודקים את תגובת הפחד של עכברים שגדלו בסביבת מחייתם הטבעית, הרי שהיה ניתן לטעון כי אותם עכברים למדו לפחד מהטורפים משום שנתקלו בהם בעבר ולמדו להתגונן מפניהם. כך, לא היה ניתן לקבוע כי הפחד אכן מולד. בפסקה צוין כי צאצאיהם של העכברים לא נתקלו בטורף מימיהם. לכן, אם הצאצאים פחדו מטורפיהם הטבעיים בלי להיתקל בהם, הרי שניתן לקבוע כי הפחד מפניהם מולד. לפיכך, החוקרים בדקו את תגובת הפחד של הצאצאים משום שהעכברים שהם לכדו כבר כנראה נתקלו בטורפיהם.

תשובה (2).

---

20. **השאלה**: פרחים (שורה 21) מובאים כדוגמה לאובייקטים -

פתרון: במחצית השנייה של הפסקה השנייה נכתב שכנראה גם אצל בני אדם הנטייה לפחד מולדת. בהמשך נכתב: "אין הכוונה לומר שפחד מפני אובייקטים כלשהם לעולם אינו נלמד: אדרבה, משום שהפחד חשוב להישרדות, למידה שכזו עשויה להיות מהירה ביותר..." (שורות 18-19) כלומר, נאמר כי הפחד הוא מולד, אך גם שניתן ללמוד לפחד מאובייקטים מסוימים. לבסוף נכתב: "עם זאת, היא (למידה לפחד) נוגעת כמעט תמיד לאובייקטים הדומים לאלה שאנו פוחדים מהם מלידה. קשה מאוד, למשל, ללמד קופים לפחד מפרחים." (שורות 20-21)
הפרחים הובאו כדוגמה לאובייקט שקשה ללמוד לפחד ממנו. במשפט שלפני כן היה כתוב כי לרוב לומדים לפחד מאובייקטים הדומים לאובייקטים מהם הפחד מולד. לכן אם קשה ללמוד לפחד מפרחים, ניתן להסיק כי פרחים לא דומים לאובייקטים מהם הפחד מולד.

תשובה (3).

---

21. **השאלה**: המילים "אף הם" (שורה 22) משמשות לציון הדמיון בין התנהגות הגנתית לבין -

פתרון: בשורה 22 כתוב: "במידה מסוימת, אופני ההתנהגות ההגנתית המופעלים בתגובה מיידית למצב המפחיד אף הם מולדים." המילים "אף הם" בפתיחת הפסקה משמשות לציון הדמיון בין התנהגות הגנתית מולדת, לבין דבר מולד נוסף שצוין בפסקה הקודמת. בפסקה הקודמת נכתב כי הפחד הוא מולד. לפיכך המילים "אף הם" מציינות את הדמיון בין התנהגות הגנתית מולדת לבין תגובת הפחד המולדת.

תשובה (4).

---

info@machon-noam.co.il 050-5277735 03-5377361

.22 **השאלה**: מהעובדה שחולדה קופאת במקומה בעקבות שוק חשמלי אפשר ללמוד כי תגובה _____ למצב מפחיד מתעוררת _____.

פתרון: שאלה זו מזכירה במבנה שאלת השלמת משפטים. לכן, נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט. לפני כן, נסכם את הנאמר בפסקה האחרונה: בפסקה נכתב כי תגובה למצב מפחיד מולדת. בהמשך הוצגה דוגמה לכך עם חולדה. נכתב כי החולדה קופאת במקומה במפגש הראשון עם חתול. כלומר תגובת הפחד המולדת של החולדה היא לקפוא במקומה. עוד נאמר כי תגובה זו הגיונית בעת מפגש עם חתול, שכן חתולים נמשכים לחפצים נעים. עם זאת, החולדה תגיב באופן דומה גם כאשר תקבל שוק חשמלי מכאיב. גם כאן החולדה מפחדת, אך תגובת הפחד המולדת לפחד זה אינה הגיונית.

כעת נעבור על התשובות המוצעות:

<u>תשובה (1)</u>: מהעובדה שחולדה קופאת במקומה בעקבות שוק חשמלי אפשר ללמוד כי תגובה **מולדת** למצב מפחיד מתעוררת **רק כאשר תגובה זו יעילה**.

התשובה אינה נכונה, שכן בפסקה אמנם נכתב כי תגובת הקיפאון של החולדה היא אכן תגובה מולדת למצב מפחיד, אך תגובה זו מתעוררת גם כאשר היא אינה יעילה – כמו בדוגמה של השוק החשמלי. גם כאשר החולדה קיבלה שוק חשמלי היא קפאה, למרות שאין כל היגיון בתגובה זו.

<u>תשובה (2)</u>: מהעובדה שחולדה קופאת במקומה בעקבות שוק חשמלי אפשר ללמוד כי תגובה **מולדת** למצב מפחיד מתעוררת **לעיתים גם כאשר תגובה זו אינה יעילה**.

זו התשובה הנכונה. החולדה קופאת במקומה כבר במפגש <u>הראשון</u> עם חתול, מה שמרמז שתגובת הקיפאון היא תגובה פחד מולדת של החולדה. בנוסף, זוהי תגובה יעילה למפגש כזה, שכן חתולים נמשכים לעצמים נעים. לכן, כאשר החולדה קופאת החתול יימשך אליה פחות, ועל כן היא תוכל להינצל. עם זאת, כאשר החולדה קיבלה שוק חשמלי היא הגיבה בצורה דומה. במקרה זה התגובה אינה יעילה – הקיפאון לא יגן עליה במצב זה, ולא יעזור לה להיחלץ ממנו. לפיכך, מהעובדה שהחולדה קופאת במקומה גם בעקבות שוק חשמלי ניתן להסיק כי תגובה מולדת לפחד מתעוררת לעיתים גם כאשר היא אינה יעילה.

תשובה (2).

---

info@machon-noam.co.il 050-5277735 03-5377361

23. השאלה: לאיזו מהטענות הבאות מובא חיזוק בפסקה האחרונה?

פתרון: לאחר שקראנו את הפסקה האחרונה נעבור על התשובות המוצעות, ונראה למי מהן מובא חיזוק בפסקה האחרונה:

תשובה (1): **קשה ללמד בעלי חיים דרכים חדשות להתגוננות מפני איום לא מוכר**

זו התשובה הנכונה. בפסקה האחרונה מובאת חולדה כדוגמה לתגובה לפחד. נכתב כי החולדה קופאת במקומה כאשר היא נתקלת בחתול וגם כאשר היא מקבלת שוק חשמלי. כלומר, בעלי חיים מתגוננים באופן דומה כאשר הם נתקלים באיום מוכר (חתול) וכאשר הם נתקלים באיום לא מוכר (שוק חשמלי). בהמשך נכתב: "יתר על כן, חולדות מתקשות ללמוד דרכי תגובה אחרות למצבים מפחידים." (שורה 25) לאחר מכן נכתב כי חולדות ילמדו בקלות ללמוד להקיש על לחצן כדי לקבל מזון, אך יתקשו ללמוד להקיש עליו כדי להפסיק שוק חשמלי. זוהי דוגמה שמחזקת את הטענה שקשה ללמד בעלי חיים דרכים חדשות להתגוננות מפני איום לא מוכר: השוק החשמלי הוא האיום הלא-מוכר והחולדות קופאות במקומן כאשר הן נתקלות בו. הן מתקשות ללמוד דרכים חדשות, כמו לחיצה על מקש, כדי להתגונן מפניו.

תשובה (2): יכולתם של בעלי חיים שגדלו בשבי לזהות איומים המצויים בסביבת מוצאם הטבעית נמוכה מיכולת זו אצל בני מינם שגדלו בטבע

התשובה אינה נכונה. יכולתם של בעלי חיים לזהות איומים הוזכרה בפסקה השנייה ולא בפסקה האחרונה. הפסקה האחרונה עסקה בתגובה לפחד.

תשובה (3): בתגובה לגירוי מאיים ולא מוכר, בעלי חיים נוהגים בדרך אחרת מהדרך שהם נוהגים בה כדי להתגונן מפני איום מוכר

התשובה אינה נכונה. בפסקה האחרונה נכתב כי חולדה קופאת במקומה כאשר היא נפגשת לראשונה עם חתול. כלומר, תגובה זו היא תגובה מולדת. בהמשך נכתב כי החולדה קופאת במקומה גם כאשר היא מקבלת שוק חשמלי מכאיב. כלומר, החולדה מגיבה באופן דומה כאשר היא נתקלת באיום לא מוכר. מכאן שבתגובה לאיום לא מוכר בעלי החיים מתנהגים באותו האופן בו הם מתנהגים לנוכח איום מוכר. לפיכך, העובדה שבתשובה זו מוחלשת בעקבות המידע שבפסקה האחרונה.

תשובה (4): בעלי חיים עשויים לנקוט תגובה מתגוננת גם כשאינם מפחדים

התשובה אינה נכונה. הפסקה האחרונה עוסקת בתגובת בעלי חיים לפחד. בפסקה לא הוזכרה תגובת התגוננות במצבים שאינם מפחידים.

תשובה (1).

info@machon-noam.co.il 050-5277735 03-5377361